

HET VERTAALHUIS (1)

Theo Thijssen boeit meer dan Baudet

Hoe kijken buitenlandse vertalers naar Nederlanders en hun literatuur? Een korte reeks uit het Vertaalhuis.

De gevulde paprika's staan te dampen op tafel en de *banitsa*, een Bulgaars deeggerecht, gaart in de oven. Er is huisgestookte rakia. In de keuken van het Vertalershuis in Amsterdam wordt een feestmaal aangericht.

Twee Duitsers en een Bulgaarse. Ieder jaar logeren ze hier op kosten van het Letterenfonds een of twee maanden. Sinds 1992 biedt het huis aan de Van Breestraat plaats aan buitenlandse vertalers van Nederlandse literatuur om ongestoord te werken, hun kennis van de taal op te frissen en de stand van het land op te nemen. Er zijn vijf kamers, die permanent bezet zijn door Duitsers, Fransen, Italianen, Oost-Europeaanen en een enkele Turk of Chinees.

Aan tafel spreken ze Nederlands. „Je zou hier zomaar de indruk krijgen dat het Nederlands een wereldtaal is”, grinnikt Rolf Erdorf (61). Hij vertaalt Theo Thijssens *Kees de jongen*. Aneta Dantcheva (61), werkt aan *Het verboden rijk* van J.J. Slauerhoff, en Marianne Holberg (78) aan een fi-

Aneta Dantcheva en Rolf Erdorf. Op de voorgrond: Andrey, Aneta's man.

losofisch-antroposofisch zelfhulpboek. Hun Nederlands is vloeiend en bij de Duitsers praktisch accentloos. Aneta krijgt wel eens antwoord in het Engels. „Vanmorgen nog van de haringman, maar ik geloof dat hij zelf Portugees is. Dat kosmopolitische vind ik zo mooi aan Amsterdam.” Toch is spreekvaardigheid niet alles. „Om goed te vertalen heb je afstand tot de brontaal nodig”, zegt Rolf. „Daarom woon ik niet in Amsterdam.

Vroeger wilde ik Nederlander zijn. Ik imiteerde ze in alles, tot in de manier waarop ze het cijfer 8 schreven.”

Aneta: „Ik voel me meer thuis bij het Vlaams; zachter, net als het Limburgs. In *De Nederlandse maagd* van Marente de Moor zit het dialect van Kerkrade. Zo'n zinnetje als 'Ey, doe kling engelsje...' Prachtig.”

In het Duits wekt dialect geen associaties met sociale klasse, maar met regionale afkomst. Lastig bij het

Vertaalvalkuil

De eerste literaire vertaling van de Duitse Marianne Holberg was de misdaadroman *Geen been om op te staan* van Hélène Nolthenius uit 1977, gesitueerd in middeleeuws Italië. Hoofdpersonage Lapo Mosca, een monnik, gaat op bezoek bij een priester, maar die blijkt op een uitvaart. Holberg: „Een *Ausfahrt*, logisch. Zomer, mooi weer, gun die man een tochtje met de koets. Maar bij derde herlezing besefte ik: het kan niet. De streek wordt geteisterd door een epidemie. Ik kijk toch maar even in het woordenboek. De man is dus naar een *Beerdigung*...”

FOTO'S BRIGIT KOOIJMAN

vertalen. Rolf: „Dialect in dialect vertalen werkt in het Duits niet. Een betere oplossing is het personage grammaticafouten te laten maken, zoals het gebruik van de derde naamval in plaats van de tweede.”

Omdat ze eenmaal per jaar komen, zien ze Nederland schoksgewijs veranderen. De moord op Theo van Gogh heeft diep ingegrepen, consta-

teren de twee Duitsers. Marianne: „Het zelfbeeld van de Nederlanders is realistischer geworden. Extreem-rechts en vreemdelingenhaat waren in hun ogen eerder iets dat bij een land als Duitsland hoorde.”

De naam Baudet valt een paar keer. Niemand kan hem precies plaatsen. Rolf: „Ik ben nu vooral bezig met Theo Thijssen.”

Brigit Kooijman